

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET VANJAK PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 29889/04)

PRESUDA

STRASBOURG

14. siječnja 2010.

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Vanjak protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. Christos Rozakis, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
g. Anatoly Kovler,
gđa Elisabeth Steiner,
g. Khanlar Hajiyev,
g. Giorgio Malinverni,
g. George Nicolaou, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik odjela*,
nakon vijećanja zatvorenog za javnost 15. prosinca 2009.,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 29889/04) protiv Republike Hrvatske što ga je 12. srpnja 2004. hrvatski državljanin g. Zdravko Vanjak ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija").

2. Podnositelja zahtjeva zastupala je gđa B. Ivanišević, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Dana 11. siječnja 2008. predsjednik Prvog odjela odlučio je Vladu obavijestiti o prigovoru glede prava podnositelja zahtjeva na presumpciju nevinosti. Odlučeno je i da će istovremeno ispitati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 3.). U lipnju 2009. Sud je Vladu obavijestio o još jednom prigovoru, i to glede navodne nepoštenosti disciplinskog postupka protiv podnositelja zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositelj zahtjeva rođen je 1965. i živi u Karlovcu.

1. Disciplinski postupak protiv podnositelja zahtjeva

5. Od 5. kolovoza 1990. podnositelj zahtjeva bio je policijski službenik u Policijskoj upravi karlovačkoj, gdje je radio kao pomoćnik zapovjednika za poslove osiguranja državne granice u sektoru Ribnik. Dana 28. svibnja

1996. kolege su ga pozvale u policijsku postaju gdje je ispitan u vezi sa sumnjom da je posredovao u pribavljanju krivotvorene domovnice za izvjesnog H.Ć.-a. U izjavi od 28. svibnja 1996., danoj na zapisnik policiji, podnositelj zahtjeva priznao je da je posredovao u pribavljanju nelegalne domovnice za H.Ć.-a. Policija je na zapisnik uzela izjave i od još dvije osobe, H.Ć.-a i B.J.-a, s time da tom prilikom podnositelj zahtjeva nije bio nazočan. Te izjave podnositelju zahtjeva nisu dostavljene.

6. Dana 29. svibnja 1996. načelnik Policijske uprave karlovačke zatražio je pokretanje disciplinskog postupka protiv podnositelja zahtjeva zbog sumnje da je počinio tešku povredu radne discipline. Ta se sumnja temeljila na kaznenoj prijavi koja je u međuvremenu podnesena protiv podnositelja zahtjeva, njegovom vlastitom pisanom priznanju i izjavama nekoliko drugih osoba danim u policiji.

7. Dana 26. lipnja 1996. protiv podnositelja zahtjeva pokrenut je disciplinski postupak pred Disciplinskim sudom Policijske uprave karlovačke. Dana 10. listopada 1996. održana je rasprava na kojoj su bili nazočni podnositelj zahtjeva i njegov branitelj. Na raspravi je pročitano podnositeljevo priznanje od 28. svibnja 1996. Podnositelj zahtjeva izjavio je da su ga njegovi kolege bili ispitivali u policijskoj postaji o slučaju H.Ć.-a. Ispitivanje je trajalo cijelu noć, a na kraju je potpisao izjavu jer više nije želio biti ispitivan. Podnositelj zahtjeva uz to je ustvrdio da je poznavao H.Ć.-a, ali da nije sudjelovao ni u kakvim dogovorima vezanim uz njegovu domovnicu. Objasnio je i da je odmah nakon toga dežurnome službeniku podnio prigovor o svome ispitivanju. U završnome govoru, podnositeljev branitelj je između ostalog prigovorio da izjave B.J.-a i H.Ć.-a nisu pročitane, pa obrana stoga nije imala prilike analizirati te izjave jer nije bila upoznata s njihovim sadržajem.

8. Presudom od 10. listopada 1996. Disciplinski sud našao je utvrđenim da je podnositelj zahtjeva posredovao između H.Ć.-a i još dvije osobe kako bi H.Ć.-u pribavio krivotvorenu domovnicu, te da je iznos od 3.000 njemačkih maraka (DEM) dobiven od H.Ć.-a predao izvjesnom B.P.-u koji ga je proslijedio L.P., službenici u matičnom uredu, od koje je zatraženo da izradi krivotvorenu domovnicu. Izreka presude glasi kako slijedi:

"Zdravko Vanjak ...

kriv je

zato što je tijekom siječnja 1996. od H.Ć.-a ... dobio iznos od 3.000 DEM i dao ga B.P.-u ... kako bi P. dalje posredovao pri podmićivanju L.P. ... da ista napravi lažnu domovnicu Republike Hrvatske na ime H.Ć.-a, što je i učinila dana 26.01.1996. godine,

čime je počinio težu povredu radne discipline propisanu u članku 82. stavak 1. točka 14. Zakona o unutarnjim poslovima i u članku 49. stavak 1. točka 11. Pravilnika o radnim odnosima djelatnika MUP-a RH,

zbog čega mu se temeljem članka 87. Zakona o unutarnjim poslovima izriče disciplinska mjera

prestanak radnog odnosa."

9. Presuda se temeljila na podnositeljevoj pisanoj izjavi od 28. svibnja 1996. u kojoj je priznao počinjenje djela, te na još dvije izjave koje su policiji dali H.Ć. i B.J. Odbačena je podnositeljeva tvrdnja da je izjavu potpisao pod prisilom jer su ga njegovi kolege ispitivale cijelu noć, da su zabilješke o razgovoru mijenjane nekoliko puta, te da mu nisu osigurali nikakva prava, kao na primjer pravo na telefonski poziv. Disciplinski je sud naložio da se podnositelju zahtjeva raskine radni odnos. Obrazloženje te presude glasi kako slijedi:

"Prijedlogom za pokretanje disciplinskog postupka načelnika PU karlovačke ... od 29.05.1996. okrivljenom Zdravku Vanjak stavljena je na teret teža povreda radne discipline činjenično i pravno opisana u izreci ove presude.

Disciplinski sud Policijske uprave karlovačke je rješenjem ... od 26.06.1996. godine pokrenuo disciplinski postupak.

Rješenjem načelnika Policijske uprave ... od 29.05.1996. Zdravko Vanjak je udaljen od dužnosti obavljanja poslova i radnih zadaća u Postaji granične policije Ribnik sa 29.05.1996. godine, zbog osnovane sumnje da je počinio težu povredu radne discipline, počinivši kazneno djelo opisano u čl. 229. st. 1. KZ RH, te bi daljnje ostajanje u službi i obavljanje službenih zadaća štetilo interesima službe.

U tijeku disciplinskog postupka, predsjednik suda je pročitao pismenu izjavu Zdravka Vanjka od 28.05.1996. godine.

U svoju obranu Zdravko Vanjak izjavljuje da ostaje kod pismene izjave. Nadodaje da je bio na saslušanju u krim. policiji, da su ga na prevaru kao zbog nekog posla sa granice, pozvali u upravu ... da mu nisu dozvoljavali nikakva prava, npr. upotrebu telefona i slično.

Izjavljuje da on poznaje H.Ć.-a, ali da nije bio prisutan kod nikakvih dogovora u svezi domovnice niti kod ugovaranja ili davanja bilo kakvog novca.

Nadalje u svojoj izjavi poriče svoju pismenu izjavu za koju izjavljuje da ju je potpisao jer se više nije htio "navlačiti" sa kolegama koji su ga ispitivali, da ga prestanu psihički maltretirati.

Primjera radi Zdravko Vanjak ističe da u tom zapisniku o uzimanju izjave stoji konstatacija da je bio nazočan njegov zapovjednik, za što kaže da to nije točno jer da je zapovjednik ušao na par minuta i odmah izišao i više da ga nije vidio tog dana, niti je bio prisutan kad je potpisivao izjavu.

Isto tako nadodaje da je odmah po izvršenoj krim. obradi napisao službenu zabilješku na okolnosti vođenja istrage i predao je metodologu.

U obranu okrivljenog Zdravka Vanjak, njegov odvjetnik H.K. ukazuje na bitne povrede postupka u kojima se za dokaz uzimaju izjave odnosno zapisnici o obavljenim obavijesnim razgovorima djelatnika MUP-a, a isto tako i na neodrživost toga da krivična prijava protiv okrivljenog bude i dokaz da je on počinio ono čime se tom prijavom prijavljuje.

Disciplinski sud je nakon vijećanja i glasovanja prigovore obrane odbio.

U tijeku postupka disciplinski sud izvršio je uvid u izjavu B.P.-a koja je data na zapisnik broj: 511-05-04/2-4-96 od 28.05.1996. godine, u izjavu Zdravka Vanjak koja je data na zapisnik broj: 511-05-04/2-4-96 od 28.05.1996. godine, u izjavu H.Ć.-a koja je data na zapisnik broj: 511-05-04/2-4-96 od 28.05.1996. godine, te u krivičnu prijavu broj: 511-05-04/2-K-65/96 od 28.05.1996. godine protiv Zdravka Vanjak.

H.Ć. nije pozivan na glavnu raspravu iz razloga što mu je otkazan boravak u Republici Hrvatskoj rješenjem ... od 28.05.1996. godine, potvrđeno rješenjem ... od 28.06.1996. Narečenom je zabranjen ulazak u RH u roku od pet godina.

Ocjenom svih relevantnih činjenica utvrđenih u postupku vijeće disciplinskog suda utvrdilo je da je okrivljeni Zdravko Vanjak kriv za težu povredu iz dispozitiva presude.

Takvim ponašanjem optuženi je povrijedio važeće propise i pravila službe poduzimajući radnje nespojive sa obavljanjem djelatnosti policije.

Prilikom odmjeravanja disciplinske mjere vijeće disciplinskog suda uzelo je u obzir kao otegotnu okolnost činjenicu da je optuženi već bio disciplinski kažnjen.

Obzirom na navedeno, riješeno je kao u izreci presude."

10. Postupajući povodom žalbe koju je podnositelj zahtjeva naknadno podnio protiv presude od 10. listopada 1996., drugostupanjski disciplinski sud Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske potvrdio je 3. prosinca 1996. prvostupanjsku presudu, ali je izmijenio pravnu kvalifikaciju djela, utvrdivši da dotično djelo predstavlja povredu iz članka 82. stavka 1. (13. i 17.) Zakona o unutarnjim poslovima zbog toga što:

"... se nitko, uključujući i okrivljenika, ne može smatrati odgovornim za kazneno djelo dok se to ne utvrdi pravomoćnom presudom (članak 28. Ustava)."

11. Podnositelj zahtjeva potom je podnio tužbu protiv presuda disciplinskih sudova Upravnom sudu Republike Hrvatske u kojoj je, između ostalog, prigovorio zbog činjenice da izjave dane policiji nisu mogle poslužiti kao dokaz u disciplinskom postupku koji se vodio protiv njega. Prigovorio je i da nije imao pristup dokazima na koje su se pozvali disciplinski sudovi, a to su izjave što su ih dvije osobe dale policiji. Njegova je tužba odbijena dana 6. svibnja 1998. zbog toga što je u disciplinskom postupku utvrđeno da je podnositelj zahtjeva počinio djelo o kojemu je riječ i da je uporaba pobijanih izjava bila propisna.

2. Kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva

12. Dana 24. lipnja 1996., tj. istovremeno s pokretanjem disciplinskog postupka, Općinsko državno odvjetništvo u Karlovcu podnijelo je istražni zahtjev protiv podnositelja zahtjeva i još tri osobe zbog sumnje da su posredovali između H.Ć.-a i službenice u matičnom uredu tako što su službenici predali 3.000 DEM kako bi ona H.Ć.-u izdala domovnicu, čime su počinili kazneno djelo iz članka 348. stavka 1. Kaznenog zakona u vezi s člankom 37. Kaznenog zakona.

13. Tijekom istrage istražni je sudac ispitao osumnjičenike i jednog svjedoka. Podnositelj zahtjeva branio se šutnjom.

14. Dana 5. lipnja 1998. Državno odvjetništvo u Karlovcu zatražilo je obustavu kaznenog postupka protiv podnositelja zahtjeva zbog toga što se iz izjave H.Ć.-a moglo zaključiti da mu podnositelj zahtjeva jest pribavio domovnicu, ali on za to podnositelju zahtjeva nije dao novce. Stoga nije bilo dovoljno dokaza da je podnositelj zahtjeva počinio kazneno djelo.

15. Dana 18. lipnja 1998. istražni sudac Županijskog suda u Karlovcu, postupajući na temelju prethodno spomenutog zahtjeva državnog odvjetništva, obustavio je kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva.

3. Postupak povodom zahtjeva za ponavljanje disciplinskog postupka protiv podnositelja zahtjeva

16. Dana 1. srpnja 1998. podnositelj zahtjeva zatražio je ponavljanje disciplinskog postupka koji se vodio protiv njega. U prilog svome zahtjevu ustvrdio je da je činjenična osnova za disciplinski postupak istovjetna onoj za kazneni postupak, a budući da je kazneni postupak obustavljen zbog nedostatka dokaza, to znači da nije bilo osnove ni za izricanje disciplinskih sankcija.

17. Dana 15. srpnja 1998. Disciplinski sud Policijske uprave karlovačke odbacio je zahtjev za ponavljanje postupka, smatrajući da obustava kaznenog postupka protiv podnositelja zahtjeva nije činjenica koja bi bila relevantna za odluku o njegovoj disciplinskoj odgovornosti. Tu je odluku potvrdio Drugostupanjski disciplinski sud Ministarstva unutarnjih poslova dana 15. rujna 1998.

18. Podnositelj zahtjeva potom je podnio tužbu Upravnom sudu koja je odbijena 20. travnja 2000. Ustavna tužba koju je nakon toga podnio odbačena je kao nepravovremena.

4. Ustavna tužba protiv odluka donesenih u disciplinskom postupku protiv podnositelja zahtjeva

19. Neutvrđenog je datuma, nakon što mu je odbijena upravna tužba u disciplinskom postupku koji se vodio protiv njega, podnositelj zahtjeva podnio ustavnu tužbu protiv presude Upravnog suda od 6. svibnja 1998., kao i nekoliko dodatnih podnesaka u kojima je prigovarao da je disciplinski postupak protiv njega bio nepošten. Između ostalog, ustvrdio je da su disciplinski sudovi utvrdili da je počinio kazneno djelo iako uopće nije bio osuđen u kaznenom postupku koji se protiv njega vodio, a koji je obustavljen. Uz to je ustvrdio da izjava koju je dao policiji nije valjani dokaz prema domaćem pravu, pa se kao takva trebala izuzeti, te da mu izjave dane policiji, na kojima se temeljila odluka o njegovoj disciplinskoj odgovornosti, uopće nisu bile dostavljene, niti su podnesene na uvid na raspravama pred disciplinskim sudovima.

20. Dana 4. veljače 2004. Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva. Mjerodavni dio te odluke glasi kako slijedi:

" ... Ustavni sud smatra potrebnim osvrnuti se na nekoliko navoda koje je podnositelj iznio u svojim podnescima, a koji se odnose na pravnu prirodu disciplinskog postupka.

Prije svega, podnositelj navodi da je Općinsko državno odvjetništvo odustalo od kaznenog gonjenja podnositelja zbog nedostatka dokaza da je podnositelj počinio kazneno djelo koje se sastoji od istih radnji zbog kojeg su donesene presude u disciplinskom postupku. Ustavni sud ističe da se osuda podnositelja i izrečena disciplinska mjera temelje na njegovoj odgovornosti za teže povrede radne discipline propisane člankom 82. stavkom 2. točkama 13. i 17. Zakona o unutarnjim poslovima, a ne na njegovoj kaznenoj odgovornosti za kazneno djelo.

Kaznena i disciplinska odgovornost, naime, međusobno su odvojene odgovornosti koje se utvrđuju u dva potpuno neovisna postupka koji ne utječu jedan na drugi. Odgovornost za teže povrede radne discipline u disciplinskom postupku može se utvrditi i bez odluke kaznenog suda, bez obzira što povreda radne obveze može istodobno predstavljati i kazneno djelo. U disciplinskom postupku utvrđuju se elementi povrede radne discipline, pri čemu nije nužno da su se istodobno ostvarili i elementi nekog kaznenog djela, pa je u tom smislu disciplinska odgovornost šira od kaznene odgovornosti.

Nadalje, važno je istaći da, iako je disciplinski postupak kazneni postupak *sui generis*, on ima i snažne primjese upravnog postupka. U disciplinskom postupku u pravilu ne dolazi do opasnosti kršenja ljudskih prava u opsegu u kojem je to moguće u kaznenom postupku. Osim toga, posljedice disciplinskog postupka bitno su drugačije nego posljedice kaznenog postupka. Stoga je primjena ZKP-a u disciplinskom postupku samo supsidijarna, što izrijekom propisuje članak 42. stavak 2. Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Narodne novine", broj 27/01): "U postupku zbog teške povrede službene dužnosti odgovarajuće se primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku...". Supsidijarna primjena ZKP-a u disciplinskom postupku znači

da se odredbe ZKP-a primjenjuju sukladno prirodi disciplinskog postupka, što znači da se ne moraju primjenjivati uvijek, niti se moraju primjenjivati doslovno.

To se odnosi i na odredbe ZKP-a o isključenju službenih zabilješki policije kao dokaza u kaznenom postupku. Naime, službene zabilješke policije ne mogu biti dokaz u kaznenom postupku zbog specifičnosti kaznenog postupka. Međutim, službene bilješke u fazi njihova nastanka nisu nezakonito pribavljeni materijali ni s aspekta potencijalnog budućeg kaznenog postupka, ni s aspekta disciplinskog postupka. Oni postaju nezakonit dokaz tek ako se koriste u kaznenom postupku. Njihovo korištenje u druge (zakonite) svrhe nije zabranjeno."

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

21. Članak 348. stavak 1. Kaznenog zakona Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 110 od 21. listopada 1997.) glasi kako slijedi:

"Davanje mita

(1) Tko službenoj ili odgovornoj osobi dade ili obeća dar ili kakvu drugu korist da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju službene ili odgovorne osobe, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine."

22. Mjerodavne odredbe Zakona o unutarnjim poslovima (Narodne novine, br. 19/1991, 73/1991, 19/1992, 33/1992, 76/1994, 161/1998) glase kako slijedi:

Članak 82.

"Težom povredom radne discipline smatra se naročito:

...

13. nedolično ponašanje u službi ili izvan službe,

14. svako kazneno djelo koje predstavlja zapreku za zasnivanje radnog odnosa u Ministarstvu,

...

17. obavljanje poslova nespojivih s dužnostima radnika Ministarstva ...

..."

Članak 87.

"Za povredu radne discipline radniku se mogu izreći slijedeće mjere:

1. javna opomena,

2. novčana kazna,

3. prestanak radnog odnosa.

..."

23. Mjerodavni dio članka 42. stavka 2. Zakona o državnim službenicima i namještenicima (Narodne novine, br. 27/2001) glasi:

"(2) U postupku zbog teške povrede službene dužnosti odgovarajuće se primjenjuju odredbe Zakona o kaznenom postupku, ..."

PRAVO

I. NAVODNE POVREDE ČLANKA 6. KONVENCIJE

24. Podnositelj zahtjeva prvo je prigovorio da disciplinski postupak koji se vodio protiv njega nije bio pošten, a osobito da su se disciplinski sudovi u svojim presudama pozvali na izjavu koju je dao policiji, što je bio nezakonit dokaz, kao i na izjave koje je policiji dalo nekoliko osoba, a koje mu nisu bile dostavljene, niti su te osobe saslušane u postupku. Podnositelj zahtjeva pozvao se na članak 6. stavke 1. i 3. Konvencije.

25. Sud je gospodar pravne kvalifikacije činjeničnog stanja predmeta i ne smatra se vezanim kvalifikacijom koju je dao podnositelj zahtjeva ili vlada. Prigovor se kvalificira na temelju činjenica koje se u njemu navode, a ne samo na temelju pravnih osnova ili iznesenih tvrdnji (vidi *Powell and Rayner v. the United Kingdom*, 21. veljače 1990., § 29, Serija A br. 172, i *Guerra and Others v. Italy*, 19. veljače 1998., § 44, *Reports* 1998-I). Uzimajući to u obzir, Sud smatra da se prigovori podnositelja zahtjeva trebaju ispitati na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije.

26. Podnositelj zahtjeva prigovorio je i na temelju članka 6. stavka 2. Konvencije da mu je povrijeđeno pravo na presumpciju nevinosti, jer su ga disciplinski sudovi proglasili krivim za disciplinsko djelo činjenično istovjetno kaznenom djelu u odnosu na koje je protiv njega bila otvorena istraga, koja je tada još uvijek bila u tijeku, a naknadno je obustavljena zbog nedostatka dokaza.

Mjerodavni dio članka 6. glasi:

"1. Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično ... ispita njegov slučaj.

2. Svatko optužen za kazneno djelo smatrat će se nevinim sve dok mu se ne dokaže krivnja u skladu sa zakonom.

..."

27. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

1. Članak 6. stavak 1. Konvencije

(a) Tvrdnje stranaka

28. Vlada je ustvrdila da članak 6. nije primjenjiv na disciplinski postupak koji se vodio protiv podnositelja zahtjeva jer da je u njemu bila riječ o prestanku radnog odnosa državnog službenika.

29. Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da je članak 6. primjenjiv.

(b) Ocjena Suda

30. Kad je riječ o primjenjivosti članka 6. stavka 1. Konvencije na disciplinski postupak protiv državnog službenika, Sud je presudio da u načelu nema opravdanja za isključenje redovnih radnih sporova državnih službenika poput onih koji se odnose na plaće, doplatke i slična prava iz jamstava članka 6. s osnove posebne naravi odnosa između određenog državnog službenika i dotične države. Zapravo, postojat će presumpcija da se članak 6. primjenjuje. Tužena će država morati dokazati, kao prvo, da podnositelj zahtjeva, koji je državni službenik, nema pravo pristupa sudu prema nacionalnom pravu i, kao drugo, da je opravdano isključenje prava iz članka 6. u odnosu na tog državnog službenika (vidi *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC], br. 63235/00, § 62, ECHR 2007-...).

31. U ovom se predmetu postupak odnosio na disciplinsku mjeru, to jest otpuštanje podnositelja zahtjeva iz policijske službe. Iako je u prethodno spomenutoj presudi u predmetu *Vilho Eskelinen* Sud dao neiscrpan popis primjera "redovnih radnih sporova" na koje bi se članak 6. u načelu trebao primjenjivati, on time iz primjene tog članka nije isključio i ostale postupke koji se odnose na radne sporove. Sud je u više navrata presudio da disciplinski postupci u kojima se dovodi u pitanje pravo daljnjeg obavljanja zanimanja otvaraju "*contestations*" (sporove) o građanskim pravima u smislu članka 6. stavka 1. (vidi *Philis v. Greece (no. 2)*, 27. lipnja 1997., § 45, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-IV; *Gautrin and Others v. France*, 20. svibnja 1998., § 35, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-III; te *W.R. v. Austria*, br. 26602/95, §§ 25 – 31, 21. prosinca 1999.).

32. Nadalje, kad je riječ o pitanju je li podnositelj zahtjeva imao pristup sudu u odnosu na disciplinski postupak koji se vodio protiv njega, primjena testa *Eskelinen* daje potvrđan odgovor. Sud u tom pogledu konstatira da su podnositeljev predmet razmatrali disciplinski sudovi u okviru Ministarstva unutarnjih poslova na dvije razine, a nakon toga i Upravni sud i Ustavni sud. Hrvatski je sustav dakle podnositelju zahtjeva osigurao "pravo na sud", jedan vid kojega je i pravo pristupa.

33. Iz toga slijedi da je, sa svog građanskog naslova, članak 6. primjenjiv na disciplinske postupke o kojima je u ovome predmetu riječ (vidi *Melek Sima Yilmaz v. Turkey*, br. 37829/05, § 19, 30. rujna 2008.; *Olujić v. Croatia*, br. 22330/05, §§ 34 i 44, 5. veljače 2009.; te *Bayer v. Germany*, br. 8453/04, § 39, 16. srpnja 2009.).

2. Članak 6. stavak 2. Konvencije

(a) Tvrdnje stranaka

34. Vlada je ustvrdila da članak 6. stavak 2. nije primjenjiv jer se disciplinski postupak protiv podnositelja zahtjeva nije mogao smatrati postupkom u kojemu se odlučivalo o optužbi za kazneno djelo protiv podnositelja zahtjeva. U postupku o kojemu je riječ ispitala se podnositeljeva odgovornost za povrede discipline u obavljanju službe policajca i on se odnosio na njegovo otpuštanje iz javne službe.

35. Podnositelj zahtjeva osporio je te tvrdnje i stavio naglasak na istovjetnu činjeničnu osnovu za kazneni i disciplinski postupak protiv njega.

(b) Ocjena Suda

36. Sud na početku konstatira da je protiv podnositelja pokrenuta istraga zbog sumnje da je posredovao kako bi trećoj osobi omogućio pribaviti lažnu domovnicu. To znači da je, u smislu članka 6., podnositelju zahtjeva na teret stavljeno kazneno djelo koje zahtijeva primjenu te odredbe u odnosu na kazneni postupak.

37. Ostaje pitanje jesu li između kaznenog postupka i disciplinskog postupka koji se vodio usporedo s njime postojale takve veze koje bi opravdavale proširenje domašaja članka 6. stavka 2. na disciplinski postupak.

38. S tim u vezi, Sud ponavlja da domašaj članka 6. stavka 2. nije ograničen na kazneni postupak koji se vodi protiv podnositelja zahtjeva (vidi *Allenet de Ribemont v. France*, 10. veljače 1995., Serija A br. 308, § 35, te *Diamantides v. Greece* (no. 2), br. 71653/01, §§ 34-35). Sud je utvrdio i da je ta odredba primjenjiva na sudske odluke donesene nakon obustave takvih postupaka (vidi osobito sljedeće presude: *Minelli v. Switzerland*, 25. ožujka 1983., Serija A br. 62, te *Lutz, Englert and Nölkenbockhoff v. Germany*, 25. kolovoza 1987., Serija A br. 123), ili nakon oslobađajuće presude (vidi *Sekanina v. Austria*, 25. kolovoza 1993., Serija A br. 266-A; *Rushiti v. Austria*, br. 28389/95, 21. ožujka 2000.; te *Lamanna v. Austria*, br. 28923/95, 10. srpnja 2001.). U tim je presudama bila riječ o postupcima koji su se odnosili na pitanja poput optuženikove obveze da namiri sudske troškove i izdatke kaznenog progona, zatim na zahtjev za naknadu nužnih troškova podnositelja zahtjeva (ili njegovih nasljednika) ili na naknadu štete zbog boravka u pritvoru, a za sve je te stvari utvrđeno da

predstavljaju posljedicu i popratnu pojavu kaznenog postupka. Domašaj članka 6. stavka 2. proširuje se i na razne upravne postupke koji su se vodili istodobno s kaznenim postupkom protiv podnositelja zahtjeva ili nakon okončanja kaznenog postupka bez donošenja odluke o proglašenju optuženika krivim (vidi *Stavropoulos v. Greece*, br. 35522/04, 27. rujna 2007., *Paraponiaris v. Greece*, br. 42132/06, 25. rujna 2008.).

39. Sud uz to ponavlja da je svrha Konvencije jamčiti ne teoretska ili iluzorna prava, već prava koja su provediva i djelotvorna (vidi *Airey v. Ireland*, 9. listopada 1979., Serija A br. 32, § 24, te *Puig Panella v. Spain*, br. 1483/02, § 50, 25. travnja 2006.).

40. Kad je riječ o ovome predmetu, Sud konstatira da se disciplinski postupak protiv podnositelja zahtjeva vodio usporedo s istragom o sumnji da je počinio kazneno djelo, te da utvrđenja disciplinskih sudova nisu ni na koji način utjecala niti su negativno djelovala na istragu u kaznenom postupku.

41. Međutim, Sud smatra da ako se kazneni postupak okonča prije formalnog podizanja optužnice, bez obzira na razlog obustave postupka, to što osoba nije proglašena krivom za kazneno djelo se, kad je riječ o presumpciji nevinosti, ne smije se dovoditi u pitanje u drugim postupcima bilo koje naravi, uključujući i disciplinske postupke (vidi, *mutatis mutandis*, *Y v. Norway*, br. 56568/00, § 41, ECHR 2003-II (izvadci)). Dakle, članak 6. stavak 2. primjenjuje se u okolnostima ovoga predmeta.

3. Zaključak

42. Sud osim toga smatra da prigovori podnositelja nisu očito neosnovani u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Sud smatra da ti prigovori nisu nedopušteni ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se moraju proglasiti dopuštenima.

B. Osnovanost

1. Članak 6. stavak 1. Konvencije

(a) Tvrdnje stranaka

43. Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da u disciplinskom postupku koji se vodio protiv njega nije ispunjen zahtjev poštenog suđenja, jer su izjave koje je dao policiji pribavljene nezakonito. Uz to je ustvrdio da su se disciplinski sudovi u svojim presudama pozvali na još dvije izjave, koje su također dane policiji, tj. izjave B.J.-a i H.Ć.-a, iako mu te izjave uopće nisu bile dostavljene, niti mu je bio otkriven njihov sadržaj.

44. Vlada je ustvrdila da je postupak bio pošten i da su svi dokazi pribavljeni zakonito.

(b) Ocjena Suda

45. Zahtjevi vezani uz pojam poštenog suđenja ne moraju nužno biti isti u predmetima koji se odnose na odlučivanje o građanskim pravima i obvezama kao što je to slučaj s predmetima koji se odnose na odlučivanje o optužbi za kazneno djelo. Tome ide u prilog činjenica da, u odnosu na predmete iz prvospomenute kategorije, ne postoje iscrpne odredbe koje bi se na njih primjenjivale, poput onih iz stavaka 2. i 3. članka 6. Stoga, iako te odredbe imaju određeni značaj izvan strogih granica kaznenoga prava (vidi, *mutatis mutandis*, *Albert and Le Compte v. Belgium*, 10. veljače 1983., Serija A br. 58, § 39), države ugovornice imaju širu slobodu u rješavanju građanskih predmeta koji se odnose na građanska prava i obveze nego u rješavanju kaznenih predmeta (vidi *Pitkänen v. Finland*, br. 30508/96, § 59, 9. ožujka 2004.).

46. Unatoč tome, iz sudske prakse Suda izvire određena načela u vezi s pojmom poštenog suđenja u predmetima koji se odnose na građanska prava i obveze. Ono što je najznačajnije za ovaj predmet je to da je jasno da se zahtjev jednakosti procesnih sredstava, u smislu poštene ravnoteže između stranaka, na takve predmete u načelu primjenjuje isto kao i na kaznene predmete (vidi *Feldbrugge v. the Netherlands*, 29. svibnja 1986., Serija A br. 99, § 44, te *Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands*, 27. listopada 1993., § 33, Serija A br. 274).

47. Sud ponavlja da iako članak 6. Konvencije jamči pravo na pošteno suđenje, on ne utvrđuje nikakva pravila o dopuštenosti dokaza niti o načinu na koji bi se oni trebali ocjenjivati, što su, dakle, pitanja koja prvenstveno treba urediti nacionalno pravo i nacionalni sudovi (vidi *Schenk v. Switzerland*, 12. srpnja 1988., §§ 45-46, Serija A br. 140, te *Garcia Ruiz v. Spain* [GC] br. 30544/96, ECHR 1999-I, § 28). Sud ponavlja i da mu je, prema članku 19. Konvencije, dužnost osigurati poštovanje obveza koje su preuzele države ugovornice, stranke Konvencije. Prije svega, njegova zadaća nije baviti se činjeničnim ili pravnim pogreškama koje je navodno počinio nacionalni sud osim i u mjeri u kojoj su time eventualno povrijeđena prava i slobode zaštićene Konvencijom. Zadatak Suda je odrediti je li postupak u svojoj cjelovitosti, uključujući i način na koji su dokazi prikupljeni i izvedeni, bio pošten u smislu članka 6. stavka 1. (vidi *Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands*, prethodno citirano, § 31; te *Khan v. the United Kingdom*, br. 35394/97, § 34, ECHR 2000 V).

48. Što se tiče ovoga predmeta, Sud konstatira da je podnositeljeva odgovornost za disciplinsko djelo bila utvrđena na temelju njegove vlastite izjave dane policiji, kao i na temelju izjava dviju osoba, B.J.-a i H.Ć.-a, također danih policiji. Podnositelj zahtjeva svoju je izjavu dao u odsutnosti

svoga branitelja, a B.J. i H.Ć. su izjave dali u odsutnosti podnositelja zahtjeva ili njegovoga branitelja. Disciplinski sudovi nisu saslušali osobe koje su dale te izjave.

49. U vezi s time, Sud utvrdio da se, u kontekstu kaznenoga postupka, svi dokazi u pravilu moraju izvesti u nazočnosti optuženika na javnoj raspravi, a radi kontradiktornosti postupka. To, međutim, ne znači da, da bi se priznao kao dokaz, iskaz svjedoka uvijek mora biti dan na sudu i javno; to se, osobito, može pokazati nemogućim u određenim slučajevima (vidi *Asch v. Austria*, 26. travnja 1991., Serija A br. 203, § 27). Upotreba iskaza dobivenih tijekom policijskih izvida i sudske istrage u svrhu dokazivanja sama po sebi nije protivna stavcima 1. i 3. (d) članka 6., uz uvjet da je poštivano pravo na obranu. To pravo, u pravilu, zahtijeva da se optuženiku na primjeren i pravilan način pruži mogućnost da se sučeli sa svjedokom i ispituje svjedoka koji svjedoči protiv njega, bilo dok ovaj daje svoj iskaz ili u kasnijoj fazi postupka (vidi, između drugih izvora prava, *Isgrò v. Italy*, presuda od 19. veljače 1991., Serija A br. 194-A, str. 12, § 34; i *Lucà v. Italy*, br. 33354/96, §§ 40-43, ECHR 2001-II).

50. Kad je riječ o ovome predmetu, Sud konstatira da je pokretanju disciplinskog postupka protiv podnositelja zahtjeva prethodilo policijsko ispitivanje i podnositelja zahtjeva i potencijalnih svjedoka. Izjave dane policiji naknadno su upotrijebljene u disciplinskom postupku. S obzirom na težinu optužaba protiv podnositelja zahtjeva i s obzirom na teške posljedice, to jest prekid radnog odnosa, Sud smatra da prethodno iznesena načela imaju određeni utjecaj i u kontekstu ovoga predmeta.

(i) *Izjave što su ih policiji dali B.J. i H.Ć.*

51. Izjave B.J.-a i H.Ć.-a dane su policiji u odsutnosti podnositelja zahtjeva i njegovoga branitelja. Osobe koje su te izjave dale naknadno nisu pozvane kao svjedoci pred disciplinske sudove, niti su ih ti sudovi saslušali. Dakle, ne samo da podnositelj zahtjeva i njegov branitelj uopće nisu imali priliku ispitati osobe koje su te izjave dale, već to nisu imali prilike učiniti ni članovi vijeća Disciplinskoga suda.

52. Izjave o kojima je riječ podnositelju zahtjeva nikada nisu bile dostavljene. Sud također konstatira da je podnositeljev branitelj u završnoj riječi prigovorio da te izjave nisu čak ni pročitane na raspravi. U vezi s time, Sud smatra da se, bez obzira je li riječ o građanskom, kaznenom ili disciplinskom predmetu, mora poštovati pravo na kontradiktornost postupka. To pravo u načelu znači da se strankama u sudskom postupku koji potpada u domašaj članka 6. treba omogućiti da saznaju za sve predložene dokaze ili iznesena očitovanja, te da na njih podnesu svoje primjedbe, a sve to kako bi mogli utjecati na odluku suda (vidi, na primjer, *Kerojärvi v. Finland*, presuda od 19. srpnja 1995., Serija A br. 322, str. 16, § 42; te

Nideröst-Huber v. Switzerland, presuda od 18. veljače 1997., *Reports of Judgments and Decisions* 1997-I, str. 108, § 24).

53. Sud je već utvrdio da teret osiguranja pravilnog sudjelovanja stranke u građanskom postupku, između ostalog i dostavom svih dokumenata u spis, leži na nadležnome sudu (vidi *H.A.L. v. Finland*, br. 38267/97, § 45, 27. siječnja 2004.). U vezi s time, Sud konstatira da su izjave o kojima je riječ dali potencijalni svjedoci, a odnosile su se na uključenost podnositelja zahtjeva u pribavljanje krivotvorene domovnice za H.Č.-a. To su izjave na koje su se disciplinski sudovi pozvali u svojim presudama u prilog utvrđenju podnositeljeve odgovornosti. Kakav god da bi bio njihov stvarni učinak na odluke Disciplinskoga suda, na podnositelju je bilo da ocijeni potrebu davanja svojih primjedaba na njih.

54. Kad je riječ o obrazloženju odluke Disciplinskog suda Policijske uprave karlovačke u odnosu na te dvije izjave, Sud konstatira da je Disciplinski sud utvrdio sljedeće:

"U tijeku postupka disciplinski sud izvršio je uvid u izjavu B.P.-a koja je data na zapisnik broj: 511-05-04/2-4-96 od 28.05.1996. godine; ... u izjavu H.Č.-a koja je data na zapisnik broj: 511-05-04/2-4-96 od 28.05.1996. godine."

Međutim, nije objasnio koji je sadržaj tih izjava, a osobito koje su činjenice na temelju njih dokazane, te što je u tim izjavama Disciplinski sud navelo na zaključak da one idu u prilog utvrđenju podnositeljeve disciplinske odgovornosti. Dakle, time što su propustili podnositelju zahtjeva dostaviti izjave o kojima je riječ i time što su propustili navesti sadržaj tih izjava u bilo kojoj od faza postupka, nacionalni sudovi koji su postupali u podnositeljevom predmetu spriječili su podnositelja da iznese primjedbe ili tvrdnje u odnosu na te izjave, iako je podnositeljeva disciplinska odgovornost utvrđena na temelju njih. Ukratko, podnositelj zahtjeva nije dobio dovoljno informacija koje bi mu omogućile propisno sudjelovanje u postupku.

55. Ono što je ovdje posebno ugroženo je podnositeljevo povjerenje u funkcioniranje pravosuđa, koje se, između ostalog, temeljilo na saznanju da je imao mogućnost izraziti svoje mišljenje o svakom dokumentu na koji se sud pozvao u naknadno donesenoj presudi (vidi *Nideröst-Huber v. Switzerland*, prethodno citirano, §§ 27 i 29). Imajući na umu svrhu Konvencije, a to je zaštita prava koja su praktična i djelotvorna, te važno mjesto što ga pravo na pošteno vršenje pravde u smislu Konvencije zauzima u demokratskom društvu, Sud smatra da bilo koje restriktivno tumačenje članka 6. u tom pogledu ne bi odgovaralo cilju i svrsi te odredbe (vidi, *mutatis mutandis*, *Delcourt v. Belgium*, prethodno citirano, § 25, te *Ryakib Biryukov v. Russia*, br. 14810/02, § 37, ECHR 2008-...).

56. U ovome predmetu, da bi se ispunio uvjet poštivanja prava na pošteno suđenje, zajamčenog člankom 6. stavkom 1. Konvencije bilo je potrebno podnositelju zahtjeva pružiti priliku da iznese svoje primjedbe na

izjave koje su policiji dali B.J. i H.Č. i na koje su se disciplinski sudovi pozvali u svojim presudama. Međutim, takva mogućnost podnositelju zahtjeva nije pružena.

(ii) Izjava koju je podnositelj zahtjeva osobno dao policiji

57. Sud konstatira da je i podnositeljevo navodno priznanje policiji upotrijebljeno kao jedna od osnova za utvrđenje njegove disciplinske odgovornosti. Postavlja se pitanje na koji je način podnositelj zahtjeva priznao počinjenje djela, te kako je to priznanje upotrijebljeno u disciplinskom postupku koji se vodio protiv njega. Sud je već utvrdio određena načela glede svoje uloge u odnosu na navodno nezakonito pribavljene dokaze u kontekstu kaznenoga postupka. Tako je presudio da, načelno gledajući, uloga Suda nije odlučiti može li određena vrsta dokaza, poput primjerice nezakonito pribavljenih dokaza, biti dopuštena, ili pak je li ili nije podnositelj zahtjeva kriv. Pitanje na koje se mora dati odgovor jest je li postupak u cjelini, uključujući i način na koji su pribavljeni dokazi, bio pošten. To podrazumijeva ispitivanje "nezakonitosti" o kojoj je riječ, a, ako je povrijeđeno i neko drugo pravo iz Konvencije, i naravi utvrđene povrede (vidi *Khan v. the United Kingdom*, br. 35394/97, § 34, ECHR 2000-V). U odlučivanju o tome je li postupak u cjelini bio pošten, potrebno je voditi računa i o tome je li poštivano pravo na obranu. Osobito se mora ispitati je li podnositelju zahtjeva pružena prilika da ospori vjerodostojnost dokaza i da se usprotivi njihovoj uporabi. Osim toga, u obzir se mora uzeti i kvaliteta dokaza, između ostalog i jesu li okolnosti u kojima su dokazi pribavljeni bacile sumnju na njihovu pouzdanost i točnost (vidi *Bykov v. Russia* [GC], br. 4378/02, § 90, 10. ožujka 2009.).

58. Sud smatra da iako se članak 6. u ovome predmetu primjenjuje sa svog građanskog naslova, ipak se mogu povući određene paralele s prethodno spomenutim načelima koja se odnose na jamstva poštenog suđenja u kontekstu kaznenoga postupka. Tim više što je podnositelja zahtjeva u ovome predmetu prvo ispitala policija, što je karakteristično za predraspravnu fazu kaznenog postupka. Njegovo navodno priznanje policiji kasnije je upotrijebljeno u disciplinskom postupku koji se vodio protiv njega i poslužilo je kao osnova za utvrđenje njegove disciplinske odgovornosti.

59. Istina je da je podnositelj zahtjeva imao mogućnost osporiti svoje priznanje, što je on i učinio ustvrdivši da je ono dobiveno pod pritiskom jer su ga ispitivali cijelu noć i nisu mu dopustili stupiti u kontakt s odvjetnikom ni s bilo kojom drugom osobom. Međutim, nacionalni sudovi nisu na zadovoljavajući način reagirali na podnositeljev prigovor. Oni ni u kojoj fazi postupka nisu pozvali policijske službenike koji su u to bili uključeni da dadu svoj iskaz u svojstvu svjedoka na javnoj raspravi na kojoj bi ih podnositelj zahtjeva i njegov branitelj također mogli ispitati. Štoviše,

nacionalni sudovi u svojim odlukama uopće nisu spomenuli okolnosti podnositeljevog priznanja policiji.

60. Međutim, prema utvrđenoj sudskoj praksi Suda, koja odražava načelo povezano s pravilnim vršenjem pravde, sudovi bi u svojim presudama trebali na odgovarajući način navesti razloge na kojima se one temelje. Opseg u kojemu se ta dužnost navođenja razloga primjenjuje može se razlikovati ovisno o naravi odluke, te se mora odrediti u svjetlu okolnosti predmeta. Iako članak 6. stavak 1. sudove obvezuje da obrazlože svoje odluke, on se ne može tumačiti na način da propisuje obvezu davanja iscrpnog odgovora na svaku pojedinu tvrdnju (vidi *García Ruiz v. Spain*, 21. siječnja 1999., *Reports of Judgments and Decisions* 1999-I, § 26, te *Helle v. Finland*, 19. prosinca 1997., *Reports* 1997-VIII, §§ 59).

61. Prema mišljenju Suda, podnositelj prigovor glede okolnosti njegovog navodnog priznanja policiji nedvojbeno je zahtijevao dodatno ispitivanje od strane nadležnih nacionalnih tijela, a osobito je podrazumijevao obvezu tih tijela da iznesu razloge za prihvatanje podnositeljevog navodnog priznanja – koje je on naknadno zanijekao – kao točno i autentično. Budući da u disciplinskom postupku protiv podnositelja zahtjeva nisu ispunjeni ti uvjeti, to znači da u utvrđenjima nacionalnih tijela nisu poštivana jamstva poštenog suđenja.

(iii) Zaključak

62. Sud zaključuje da su prethodno analizirane manjkavosti u disciplinskom postupku protiv podnositelja zahtjeva, u vezi s upotrebom izjava koje su B.J., H.Č. i podnositelj zahtjeva dali policiji, postupak u cjelini gledajući učinile nepoštenim. To utvrđenje navodi Sud na zaključak da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

2. Članak 6. stavak 2. Konvencije

(a) Tvrdnje stranaka

63. Podnositelj zahtjeva ustvrdio je da su presude disciplinskih sudova dovele do povrede njegovoga prava na presumpciju nevinosti, jer da je njima utvrđeno da je on počinio djelo koje je činjenično istovjetno kaznenom djelu u odnosu na koje je protiv njega bio pokrenut kazneni postupak, koji je u to vrijeme još bio u tijeku, a naknadno je obustavljen zbog nedostatka dokaza. Podnositelj je ustvrdio da mu je time povrijeđeno pravo na presumpciju nevinosti.

64. Vlada je ustvrdila da se kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva odnosio na kazneno djelo primanja mita radi pribavljanja domovnice za H.Č.-a. U iskazu u svojstvu svjedoka koji je dao za vrijeme istrage, H.Č. je izjavio da mu je podnositelj zahtjeva pomogao pribaviti

domovnicu, ali da nije primio nikakve novce za to. Stoga je istraga protiv podnositelja zahtjeva obustavljena.

65. Međutim, tijela koja su vodila disciplinski postupak nisu bila vezana utvrđenjima ili ishodom kaznenoga postupka. Ta su tijela, na temelju dokaza koji su im bili na raspolaganju, izvršila svoju vlastitu ocjenu podnositeljevog ponašanja u svojstvu policijskog službenika. Odluke disciplinskih tijela su se, između ostalog, temeljile na podnositeljevom priznanju. Iako je na raspravi održanoj u tom postupku podnositelj zahtjeva povukao prethodno dano priznanje, nije predložio nikakve druge dokaze u vezi s tim.

66. Utvrđenje prvostupanjskog disciplinskog suda da je podnositelj zahtjeva počinio kazneno djelo ispravio je žalbeni sud, koji je utvrdio da je podnositelj zahtjeva počinio djelo iz članka 82. stavka 1. (13. i 17.), što znači da su u njegovom ponašanju pronađeni elementi teških povreda radne discipline, bez obzira na ikakvo kazneno djelo i neovisno o ikakvom kaznenom djelu.

(b) Ocjena Suda

67. U sudskoj praksi Suda utvrđeno je da će presumpcija nevinosti biti prekršena ukoliko se iz izjave javnog dužnosnika koja se tiče osobe optužene za kazneno djelo može iščitati mišljenje da je ta osoba kriva prije nego što joj se krivnja dokaže u skladu sa zakonom. Čak i u odsutnosti bilo kakvog formalnog utvrđenja, dovoljno je postojanje neki razlozi iz kojih se može zaključiti da dužnosnik optuženoga smatra krivim (vidi *Daktaras v. Lithuania*, br. 42095/98, § 41, ECHR 2000-X, te *A.L. v. Germany*, br. 72758/01, § 31, 28. travnja 2005.). Odluka o tome vrijeda li izjava javnoga dužnosnika načelo presumpcije nevinosti mora se donijeti u kontekstu konkretnih okolnosti u kojima je izjava dana (vidi *Daktaras*, prethodno citirano). Domašaj članka 6. stavka 2., osim toga, nije ograničen na kazneni postupak koji je u tijeku, već se proširuje i na sudske odluke donesene nakon obustave kaznenog progona (vidi *Nölkenbockhoff*, prethodno citirano, § 37; te *Capeau*, prethodno citirano, § 25) ili nakon oslobađajuće presude (vidi, osobito, *Sekanina v. Austria*, prethodno citirano, § 30; *O. v. Norway*, br. 29327/98, ECHR 2003-II te *Grabchuk v. Ukraine*, br. 8599/02, § 42, 21. rujna 2006.).

68. Kad je pak riječ o ovome predmetu, Sud konstatira da se u odluci o odbijanju podnositeljeve ustavne tužbe Ustavni sud između ostalog pozvao na to da se standard dokazivanja u disciplinskom postupku razlikuje od standarda koji se treba poštivati u slučaju osude za kazneno djelo. Sud ponavlja da je prihvatio opravdanost sličnog razmišljanja u kontekstu građanskopravne izvanugovorne odgovornosti. U odnosu na to, Sud je presudio sljedeće (*Y v. Norway*, prethodno citirano):

"41. Prema mišljenju Suda, ako neko djelo koje može dovesti do građanskog zahtjeva za naknadu štete prema izvanugovornom obveznom pravu istovremeno ima i objektivne konstitutivne elemente kaznenog djela, to, bez obzira na težinu djela, nije dovoljan razlog da se osoba koja je navodno odgovorna za počinjenje djela u kontekstu predmeta koji se odnosi na izvanugovornu odgovornost može smatrati "optuženom za kazneno djelo". Takvu kvalifikaciju ne bi mogla opravdati ni činjenica da se za potrebe odlučivanja o građanskopravnim posljedicama dotičnoga djela upotrebljavaju dokazi iz kaznenoga postupka. Kad to ne bi bilo tako, kao što Vlada s pravom naglašava, članak 6. stavak 2. bi oslobađajućoj presudi u kaznenom postupku dao neželjeni učinak onemogućavanja žrtava u potraživanju naknade štete prema izvanugovornom obveznom pravu, što bi dovelo do proizvoljnog i nerazmjernog ograničavanja žrtvinoga prava na pristup sudu na temelju članka 6. stavka 1. Na isti bi način i osoba oslobođena od odgovornosti za kazneno djelo, koji bi se pak prema pravilima o teretu dokazivanja u građanskom postupku mogla smatrati odgovornom, uživala nepripadajuću korist izbjegavanja bilo kakve odgovornosti za svoje postupke. Tako široko tumačenje ne bi imalo uporište ni u izričaju članka 6. stavka 2. ni u bilo kakvim zajedničkim osnovama nacionalnih pravnih sustava zemalja stranaka Konvencije. Upravo suprotno, u velikom broju država ugovornica oslobođenje od kaznene odgovornosti ne sprječava utvrđenje građanske odgovornosti u odnosu na iste činjenice.

Sud stoga smatra da, iako se u postupku za naknadu štete oslobođenje od kaznene odgovornosti ne bi smjelo dovoditi u pitanje, ono u isto vrijeme ne bi smjelo spriječiti utvrđenje građanske odgovornosti za plaćanje naknade štete iz iste činjenične osnove zbog primjene blažih pravila o teretu dokazivanja (vidi, *mutatis mutandis*, *X v. Austria*, br. 9295/81, Odluka Komisije od 6. listopada 1992., Decisions and Reports (D.R.) 30, str. 227; *M.C. v. the United Kingdom*, br. 11882/85, odluka od 7. listopada 1987., D.R. 54, str. 162).

42. Međutim, ako domaća odluka o naknadi štete sadrži izjavu kojom se tuženiku imputira kaznena odgovornost, to bi moglo otvoriti pitanje koje bi potpalo u domašaj članka 6. stavka 2. Konvencije.

43. Sud će stoga razmotriti jesu li domaći sudovi, zbog svoga postupanja ili uporabe jezičnih formulacija u obrazloženju svojih odluka, stvorili jasnu vezu između kaznenog postupka i postupka za naknadu štete koji je nakon njega uslijedio na način da bi to opravdalo proširenje primjene članka 6. stavka 2. na postupak za naknadu štete.

69. Sud prvo konstatira da u disciplinskom postupku podnositelj zahtjeva nije proglašen krivim za kazneno djelo, već za disciplinsko djelo. Iako se u prvostupanjskoj odluci disciplinskoga sud navodi da je podnositelj zahtjeva počinio kazneno djelo, to je ispravilo žalbeno disciplinsko tijelo, koje je izriekom navelo da djelo o kojemu je riječ predstavlja disciplinsko djelo nedoličnog ponašanja. To je tijelo zatim ustvrdilo da se nitko ne može smatrati odgovornim za kazneno djelo dok mu se odgovornost ne utvrdi pravomoćnom presudom.

70. Kad je riječ o činjeničnoj osnovi disciplinskog djela protiv podnositelja zahtjeva, Sud konstatira da su disciplinska tijela utvrdila da je podnositelj zahtjeva posredovao u nezakonitom pribavljanju domovnice trećoj osobi i da je u tu svrhu proslijedio određeni novčani

iznos. Ta su utvrđenja bila dovoljna da se utvrdi podnositeljeva disciplinska odgovornost. Sud smatra da su disciplinska tijela bila ovlaštena i sposobna neovisno utvrditi činjenično stanje predmeta koji su rješavale. Sud pritom smatra da, uz iznimku onoga što je ispravio žalbeni sud, nisu upotrijebljene jezične formulacije koje bi dovele u pitanje podnositeljevo pravo na presumpciju nevinosti.

71. U vezi s time, Sud ističe da je jedan od ključnih elemenata kaznenoga djela za koje je protiv podnositelja zahtjeva pokrenuta, a potom i obustavljena istraga bilo to što je podnositelj zahtjeva osobno uzeo novac (vidi stavke 14. i 15. ove presude). Međutim, taj aspekt nije bio odlučan za disciplinsko djelo o kojemu je ovdje riječ. To znači da konstitutivni elementi disciplinskog djela i kaznenoga djela o kojima je ovdje riječ nisu bili istovjetni.

72. S obzirom na navedeno, Sud smatra da odlukom o prestanku radnog odnosa podnositelju zahtjeva nije povrijeđeno pravo zajamčeno člankom 6. stavkom 2. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

73. Podnositelj zahtjeva uz to je prigovorio i da na raspolaganju nije imao djelotvorno pravno sredstvo za svoje prigovore na temelju članka 6. Pozvao se na članak 13. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kada su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu."

74. Sud na početku konstatira da je podnositeljev prigovor na temelju članka 13. povezan s njegovim prigovorima na temelju članka 6. Konvencije, koji se sastoji od dva dijela (vidi stavak 23. ove presude). Sud će sada odvojeno ispitati ta dva vida navodne povrede članka 13.

75. Kad je riječ o podnositeljevim prigovorima glede poštenosti disciplinskog postupka protiv njega, Sud konstatira da je podnositelj zahtjeva imao mogućnost podnijeti žalbu protiv prvostupanjske odluke, upravnu tužbu i ustavnu tužbu.

76. Kad je riječ o podnositeljevom prigovoru glede povrede njegovog prava na presumpciju nevinosti, Sud konstatira da je podnositelj zahtjeva imao mogućnost podnijeti ustavnu tužbu.

77. U odnosu na oba vida članka 13., Sud ponavlja da ta odredba ne jamči uspješnost upotrijebljenog pravnog sredstva.

78. Uzimajući u obzir naprijed izneseno, Sud smatra da je ovaj dio zahtjeva očito neosnovan, pa se mora odbiti u skladu s člankom 35. stavcima 3. i 4. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

79. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

80. Podnositelj zahtjeva potražuje 104.256,56 eura (EUR) na ime materijalne štete i 19.315,53 EUR na ime nematerijalne štete.

81. Vlada je smatrala da je potraživani iznos neutemeljen i prekomjeran.

82. Sud ne primjećuje nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i materijalne štete za koju se tvrdi da je nastala, pa stoga odbija taj zahtjev. Međutim, Sud smatra da je podnositelj zahtjeva pretrpio određenu nematerijalnu štetu zbog utvrđene povrede, koja se ne može nadoknaditi pukim utvrđenjem povrede od strane Suda. Ipak, dotični potraživani iznos je prekomjeran. Presuđujući na pravičnoj osnovi, kako je propisano člankom 41. Konvencije, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 1.800 EUR na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi mu se mogli zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

83. Podnositelj zahtjeva potražuje i 1.835 EUR za troškove i izdatke nastale pred Sudom

84. Vlada je ocjenu nužnosti nastalih troškova prepustila Sudu.

85. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno i nužno nastali te da su s obzirom na visinu bili razumni. U ovome predmetu, uzevši u obzir informacije koje ima i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim podnositelju zahtjeva dosuditi potraživani iznos, uvećan za sve poreze koji bi se podnositelju zahtjeva mogli zaračunati.

C. Zatezna kamata

86. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD

1. *proglašava* prigovore o pravu podnositelja zahtjeva na pošteno suđenje i na presumpciju nevinosti dopuštenima, dok ostatak zahtjeva proglašava nedopuštenim;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *presuđuje* da nije došlo do povrede članka 6. stavka 2. Konvencije;
4. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba isplatiti, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:

(i) 1.800 EUR (tisuću osamsto eura) na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi se podnositelju zahtjeva mogli zaračunati;

(ii) 1.835 EUR (tisuću osamsto trideset i pet eura) na ime troškova i izdataka, uvećanih za sve poreze koji bi se podnositelju zahtjeva mogli zaračunati;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

5. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 14. siječnja 2010. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren Nielsen
Tajnik

Christos Rozakis
Predsjednik